

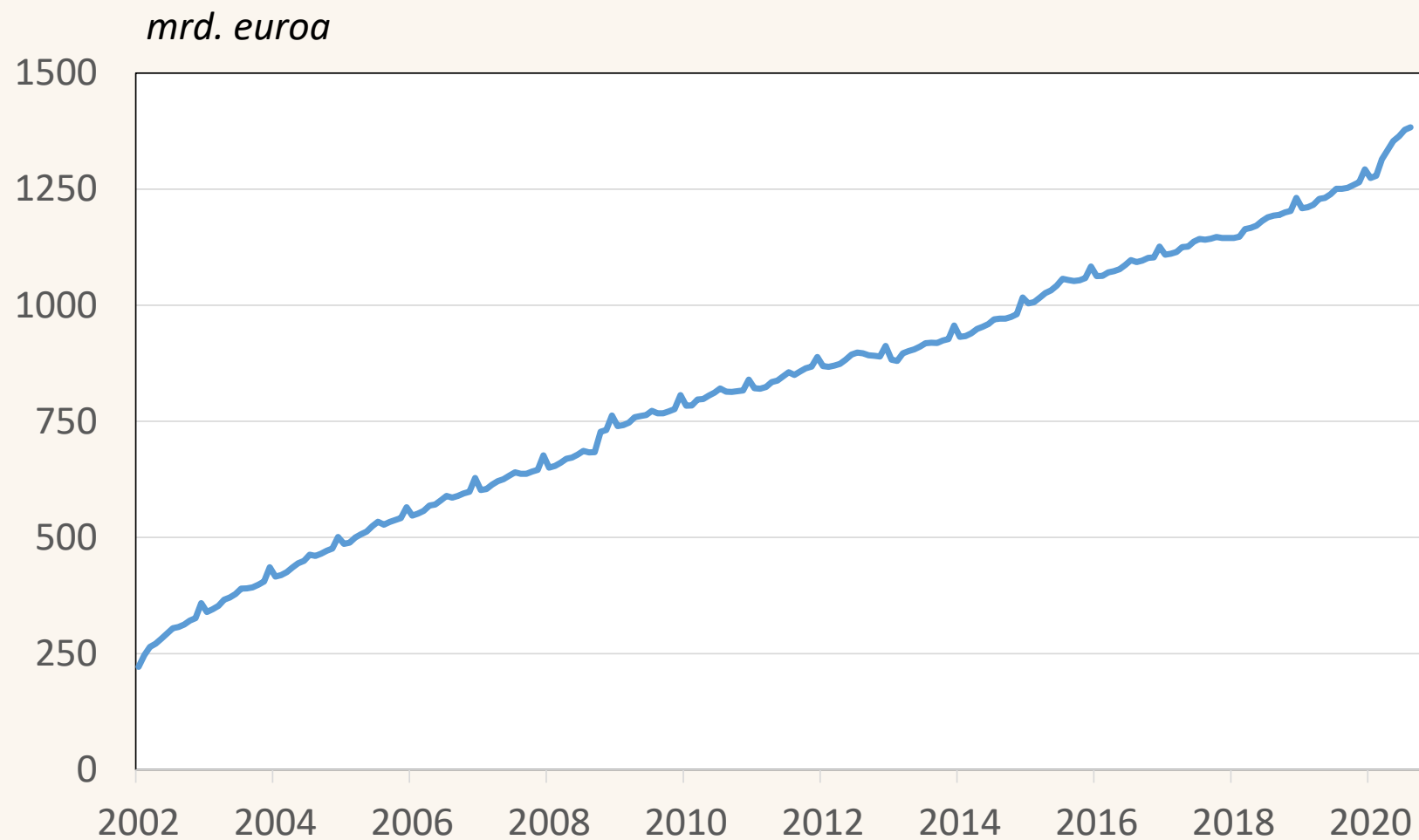

Digitaalinen euro

Pankkivaltuuston kokous 23.10.2020

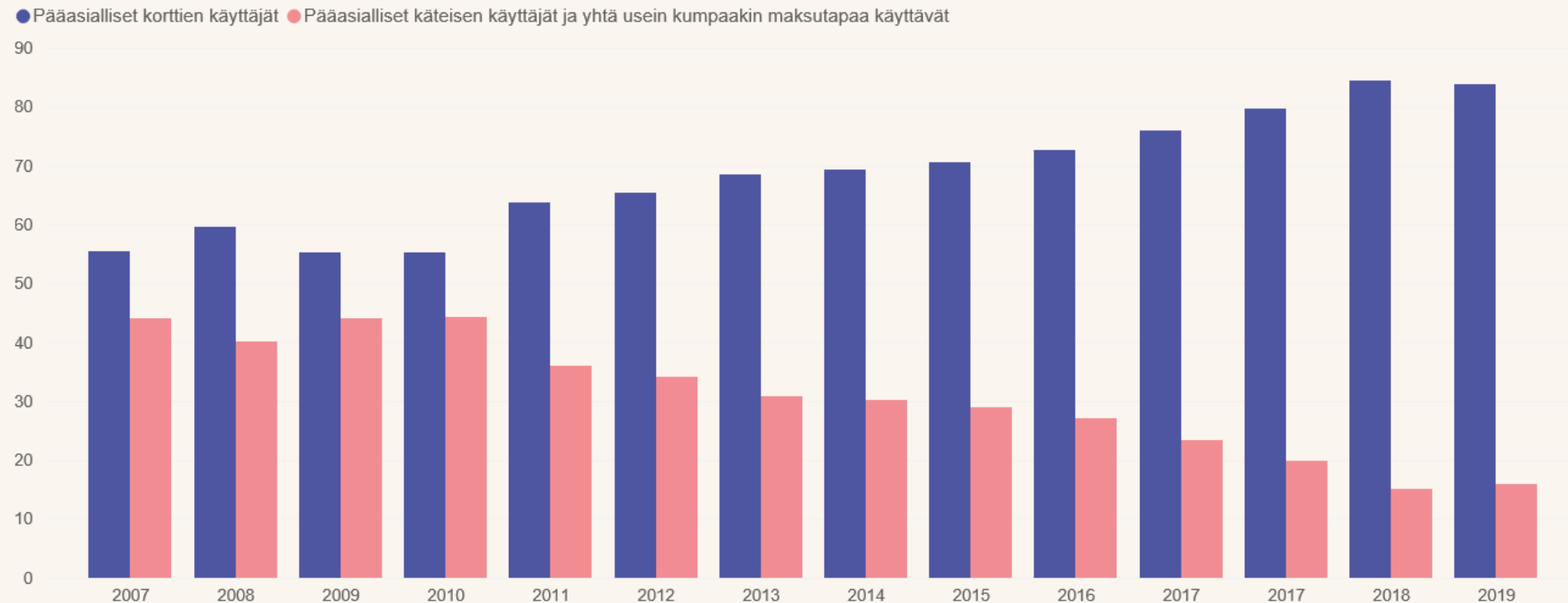
Tuomas Välimäki
Johtokunta, Suomen Pankki

Eurosetelistön kehitys

Lähde: Suomen Pankki

Korttien käyttö on vallannut käteiseltä aseman yleisimpänä maksuvälineenä vähittäismaksuissa

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely käteisen ja maksukorttien käytöstä.
Tutkimus toteutettiin vuonna 2017 sekä keväällä että syksyllä.

Mikä on ”digitaalinen euro”

- ”Digitaalinen euro” on nimitys eurojärjestelmän digitaaliselle keskuspankkirahalle
- Digitaalinen euro olisi eurojärjestelmän tarjoama sähköisen vähittäismaksamisen välinettä kaikille euroalueen asukkaille ja yrityksille
- Digitaalinen keskuspankkiraha (Central Bank Digital Currency) eli CBDC:
 - ei ole kyse uudesta valuutasta
 - digitaalinen ja sähköinen tarkoittavat samaa asiaa
 - sähköisen maksamisen välineitä on ollut laajasti käytössä jo yli 30 vuotta
 - asialla ei ole mitään tekemistä virtuaalivaluuttojen kanssa

Mitä eurojärjestelmä on tekemässä

- Tähän asti eurojärjestelmä on tarjonnut keskuspankkirahaa kahdessa muodossa:
 - seteleinä kenelle tahansa
 - keskuspankkitalletuksina liikepankeille
- Digitaalinen euro olisi kolmas keskuspankkirahan muoto
- Eurojärjestelmä on vuoden alusta lähtien selvittänyt, onko digitaaliselle eurolle tarvetta ja mitkä olisivat siihen liittyvät riskit
- Päätöstä käyttöönotosta ei ole tehty, selvitystyö jatkuu

Eurojärjestelmän raportin johtopäätöksiä

- Raportti: <https://www.ecb.europa.eu/euro/html/digitaleuro.en.html>
- Skenaarioita, joiden toteutuessa digitaaliseen eurolle olisi perusteita:
 - käteisen käyttö vähenee merkittävästi koko euroalueella
 - euroalueen ulkopuolinen ei-euromääräinen maksupalvelu yleistyy euroalueella merkittävästi
 - eurojärjestelmä katsoo digitaalisen euron edesauttavan rahapolitiikan toteuttamista
 - varajärjestelmänä kyberuhkien varalta

Avoimia kysymyksiä

- Rahoitusvakaus ja rahapolitiikan välittyminen
 - pankkien rahoitusrakenne voisi muuttua ja nostaa rahoituskustannuksia
 - talletusten nopea siirtyminen liikepankeista heikentäisi rahoitusvakautta
 - digitaalinen euro riskittömänä varallisuuseränä saattaa vaikuttaa korkojen määräytymiseen
- Yksityisyyden suoja vs. rikollisuuden torjunta
 - miten taataan kansalaisille riittävä yksityisyyden suoja niin, että rahanpesu ja muu rikollinen toiminta voidaan kuitenkin torjua tehokkaasti
- Useita juridisia kysymyksiä, esimerkiksi:
 - säännelläkö talletuksena, sähköisenä rahana vai kokonaan uutena asiana
 - voiko sähköinen maksuväline saada laillisen maksuvälineen aseman

Teknisiä kysymyksiä

- Eurojärjestelmä on linjannut, että digitaalisen euron maksujärjestelmän olisi oltava kustannustehokas, nopea, skaalautuva, turvallinen ja toimintavarma
- Lisäksi on noudatettava alan standardeja ja parhaita käytäntöjä
- Eurojärjestelmän ja Suomen Pankin työssä on käynyt selväksi, että suurimmat avoimet kysymykset liittyvät muuhun kuin tekniikkaan
 - digitaalisia maksusovelluksia, maksuvälineitä ja maksujärjestelmiä on jo olemassa paljon ja eurooppalainen osaaminen niissä on maailman kärkeä
 - digitaalinen euro ei tavallisen käyttäjän näkökulmasta eroaisi juurikaan nykyisistä maksusovelluksista tai mobiililompakoista

Suomen Pankin toimet digitaaliseen euroon liittyen

- Tutkimus- ja selvitystyötä tehty vuodesta 2016 lähtien
- Vuonna 2017 julkaisu ”Digitaalinen keskuspankkiraha”
<https://helda.helsinki.fi/bof/handle/123456789/14951>
- Vuonna 2020 julkaisu ”Lessons learned from the world’s first CBDC”
<https://helda.helsinki.fi/bof/handle/123456789/17590>
- Osallistumien eurojärjestelmän työhön
- Alkuvuonna 2020 sisäinen ”CBDC hackathon”

Avant-korttiraha: maailman ensimmäinen CBDC

- Suomen Pankki kehitti Avant-korttirahan 1990-luvulla
 - Ensimmäiset kortit myyntiin vuonna 1993. Aluksi kortit olivat kertakäyttöisiä ja toimivat vain esim. puhelinkioskeissa
 - Vuonna 1995 Avant myytiin liikepankeille. Vuosina 1996-1997 käyttö laajeni, mahdollisuus ladata kortteja mm. pankkiautomaateissa
 - Vuonna 2006 Avant lopetettiin, ei pärjännyt kilpailussa pankkikorteille
- Mitä opittiin
 - Itse liikkeeseenlasku suhteellisen helppoa; vaikeampaa on maksuvälineen vastaanottaminen kaupoissa ja sen yhdistäminen muihin maksujärjestelmiin
 - Kaupallisten toimijoiden tarjonta on kattavaa, keskuspankin vaihtoehdolle ei ehkä kysyntää
 - Avant oli keskuspankin takaama ja siinä oli parempi yksityisyyden suoja, mutta käyttäjille tärkeämpiä ovat ehkä käytön helppous ja alhaiset kustannukset

Kolikkokortti tulee voimalla markkinoille

Uusi muovikortti tekee tuloaan suomalaisten kukkariihin. Ladattavan kolikkokortin uskotaan valtaavan nopeasti sijaa pikkuostosten maksuvälineenä.

TEKSTI: JOUNI TERVO

■ Suomalaiset totutettiin viime vuosikymmenen aikana uudelleen ostokäyttäytymiseen. Kauppaan mennessä mukana ei tarvinnut kantaa paksua setelitukkoa, vaan ostokset sujivat joko pankki- tai luottokortilla.

Nyt kehitys on ottamassa seuraavan askeleen: pankkikorttimaksujen alarajan 30 markan alittaville pikkuostoksille markkinoidaan omaa maksuvälinettä, ns. kolikkokukkaroa.

Asialla on Suomen Pankin tytäryhtiö Toimiraha Oy, joka on kehittänyt koneaan uuden sukupolven

maksujärjestelmän, ns. älykortin. Tähän saakka rajatussa koekäytössä ollut kortti on pikkuhiljaa laajentumassa varteenotettavaksi maksuvälineeksi.

Teknisesti se on monin veroin edistysellisempi kuin vanha, rajallisesti in-

formaatiota sisältävä magneettijuovaan perustuva muovikortti, jollaisia on jo markkinoilla. Sekalaiset, lähinnä puhelinyhtiöiden omiin laitteisiinsa tarkoittamat magneetikortit ovat hidastaneet kolikkokorttien käyttöönottoa: hajoja on ollut liian suuri, eikä yhdenlaisella kortilla ole saanut kuin yhdenlaisia palveluita.

Toimirahan älykorttiin on sijoitettu mikropiiri, joka mahdollistaa ostovoiman lataamisen. Kun rahamäärän kulutuksen tarkasti tietävä mikropiiri ilmoittaa ostovoimatilanteen, kortin haltija voi tarpeen mukaan ladata kolikkokorttiaan pankissa, postissa tai tulevaisuudessa mahdollisesti jopa lähi-

kioskilla. Älykortin käyttöä ei myöskään rajata vain puhelimiin tai automaattihin, vaan sillä suunnitelmien mukaan voi ostaa lähes kaikkia pikkurahalla hankittavia tuotteita ja palveluja.

Toimitusjohtaja **Olli Harjama** perustelee kortin tarvetta kustannus- ja käytännöllisyyssyillä. Suomessa tehdään päivittäin yli miljoona alle 50 markan arvoista ostosta. Vuodessa pikkuostoksista kertyy kunnioitettava 18 miljardin volyyymi. Toimirahassa arvellaan, että kolikkokortti voisi korvata näistä kolmanneksen vuosikymmenen vaihteessa.

Kolikkojen lyömisestä, kuljetuksesta, käsittelystä ja laskemisesta arvellaan koituvan vuosittain satojen miljoonien markkojen kustannukset.

Olli Harjama lähtee realistisesti siitä, että tulevaisuudessa kaikille kolmelle korttityypille löytyy käyttäjät. Luotolla hankitaan isot

ostokset, pankkikorttia tarvitaan päivittäistavaroiden kaupassa ja kolikkokortilla hoidetaan paikoitusmaksuja, joukkoliikenteen kertamaksuja, automaattipalveluja sekä kioskiostoksia.

Suomessa on lähdetty kortin kehityksessä omille teille. Täällä uskotaan ladattavan älykortin mahdollisuuksiin. Suomen Pankin sivustatuella pari vuotta sitten alkanut kehittämisshanke on edistynyt niin hyvin, että pienen Suomen kokemuksia kuunnellaan huolella alan kansavälisessä yhteistyössä.

Harjaman mukaan eurooppalaisessa kehitystyössä ovat innolla mukana myös suuret pankkien omistamat luottoyhtiöt Visa, Eurocard ja Europay. Sen takia Harjama pitää täysin mahdollisena, että tulevaisuuden kortti voisi olla nykyisen kaltainen yhdistelmäkortti, jossa piisripale ohjailee muovirahan kaikkia kolmea käyttömuotoa. □

Suomen Pankin tytäryhtiönä Toimiraha Oy on pystynyt kehittämään älykorttinsa turvaominaisuuksia. värisen piisirun ohjaaman kortin pitäisi olla väärentäjille yhtä ylitsekäymätön kuin nykyiset kolikot ja setelit.

Kiitos!